

Areál československého opevnění – pěchotní srub MJ-S 3 Zahrada v Šatově

Šatov, okr. Znojmo, Jihomoravský kraj

30. léta 20. století

     1,4 km

Navigační bod: N 48°47'15.18",
E 16°0'57.52" (vstup do areálu).

Přístup: Z městyse Šatov po naučné stezce *Za historií, vínem a opevněním Šatova*, srub je na jižním okraji obce, cca 1 km od kostela sv. Martina.

Význam: Doklad pevnostního stavitelství – opevnění jižní hranice Československé republiky, unikátní díky využití armádou po druhé světové válce.

Historie: Opevnění Československé republiky (označované jako Benešova linie) je soustava pevnostních objektů lehkého a těžkého opevnění budovaných v letech 1935 až 1938 ve vybraných pohraničních úsecích. Lehké opevnění bylo tvořeno buď malý-

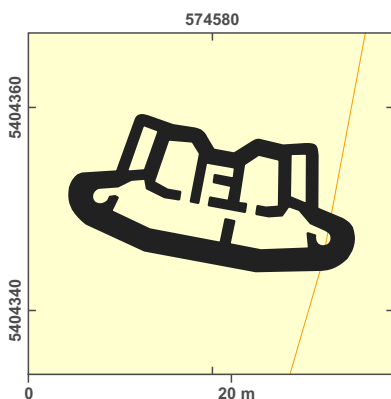
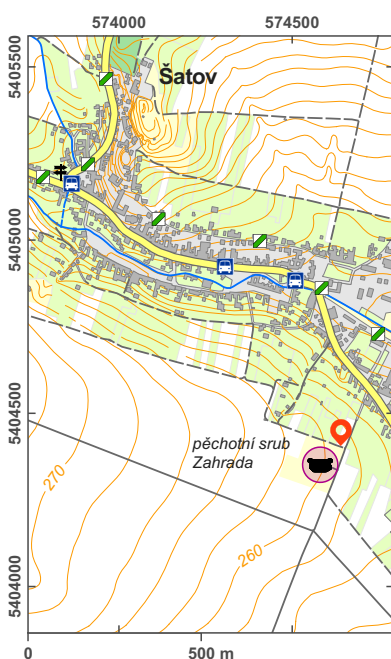
mi kulometnými objekty nižší odolnosti (vzor 36), nebo dokonalejšími kulometnými objekty (vzor 37), obecně označovanými jako „řopíky“. Objekty byly vyzbrojeny kulomety a s jejich obsazením se počítalo až v době ohrožení státu. Těžké opevnění se skládalo ze samostatných srubů a dělostřeleckých tvrzí. Jednalo o mnohem odolnější a dokonaleji vyzbrojené objekty, které disponovaly protitankovými kanóny, minomety a pancéřovými zvony. V objektech byla stálá osádka a byly budovány v šesti stupních odolnosti, kdy nejodolnější měly vydržet zásah 35 cm dělostřeleckým granátem. Nedílnou součástí pevnostní linie byl systém protipěchotních nebo protitankových překážek budovaných ve vazbě na terénní reliéf. Pro koordinaci výstavby bylo v roce 1935 zřízeno Ředitelství opevňovacích pra-

cí a Rada pro opevňování. Jako první byly zahájeny stavby objektů těžkého opevnění, z původně plánovaných více než 1200 objektů jich bylo dokončeno 226. Pěchotní srub MJ-S 3 Zahrada v Šatově je jedním ze šesti velkých pevnostních objektů budovaných na jižní Moravě na konci třicátých let. Výstavba těžkého opevnění byla řízena Ženijním skupinovým velitelstvím XI. se sídlem v Hrušovanech nad Jevišovkou. Výstavba pěchotního srubu v Šatově byla zahájena 15. června 1938 a stavba měla být dokončena za 250 dnů. Betonáž proběhla ve dnech 22. až 30. srpna 1938, ale do září se srub nepodařilo stavebně dokončit ani vybavit.

Popis: Po stavební stránce je srub typickou ukázkou těžkého opevnění, jedná se o dvoukřídlý dvouzvonový objekt s jedním nadzemním a jedním podzemním podlažím. V nadzemním patře (označováno jako bojové) byly umístěny hlavní zbraně srubu, stanoviště velitele srubu a telegrafisty a sklady munice. V dolním podzemním patře (označováno jako týlové) byly umístěny ubikace osádky, sklady potravin, pohonných hmot a hygienické zázemí. Stěny srubu mají tloušťku až 225 cm, stropní deska 200 cm. Srub měl odolávat granátům až do ráže 24 cm. Hlavní výzbroj objektu měla sloužit k palebnému krytí a podpoře sousedních srubů a postřelováním systémů překážek proti tankům a pěchotě, které objekty obklopovaly a přehrazovaly terén. Během 2. světové války byl srub poškozen, především vytržením střel. V poválečných letech bylo rozhodnuto o využití některých objektů pro potřeby armády, v prostoru jižní Moravy bylo v roce 1947 rozhodnuto obnovit 6 objektů na hranici s Rakouskem. V roce 1948 byl tak stavebně obnoven i pěchotní srub Zahrada v Šatově včetně úpravy terénu. V pozdějších letech byl srub zamaskován a částečně vybaven. Další stavební úpravy, z důvodu jeho možného bojového využití, proběhly v roce 1959. Srub neměl stálou osádku, po řadu let byl zakonzervován, pěchotní zbraně a optické vybavení bylo uloženo v kasárnách. Armáda objekt využívala do roku 1999, kdy byl vyklizen. V roce 2004 byl srub Armádou České republiky zapůjčen Technickému muzeu v Brně (<http://www.technicalmuseum.cz/>) a od roku 2005 je zpřístupněn veřejnosti.

Srub je uveden do podoby z osmdesátých

let 20. století, včetně maskování, a je vybaven výzbrojí z let 1960–1999 – nainstalovány jsou např. dva pevnostní kanóny, těžké a lehké kulomety, součástí expozice je i výbava vojáků. V blízkosti je umístěn i druhý srub MJ-S 2 „Úvoz“, který je pro veřejnost nepřístupný. Součástí areálu jsou i dva objekty lehkého opevnění vzor 37, které jsou situovány mezi pěchotními sruby. Záměrem Technického muzea v Brně je postupně realizovat expozici, která bude představovat prostředky k zabezpečení hranic, používané v letech 1938 a 1939. V blízkosti srubu byla postavena replika domku pro celní stráž a pasovou kontrolu z roku 1938, replika strážní věže a nainstalovány prvky protitankových překážek. [rs]

↑ Závora. Zdroj: Technické muzeum v Brně

↑ Levá střelecká místnost s instalovanými exponáty. Zdroj: Technické muzeum v Brně

Literatura: Ráboň 2010; Blum 2006; Fic 2003.

Okolí:

- (1) Chvalovice (ZN), pěchotní srub Zatáčka:
N 48°47'28.73", E 16°2'59.58" (3 km).
- (2) Podmolí (ZN), hradiště Šobes:
N 48°48'59.29", E 15°58'38.49" (3,5 km).